

Звіт громадської організації за 2024 р.

Центр «Наш світ» було створено в кінці 1990-х з метою:

- 1) захист прав та свобод людини стосовно ЛГБТ в Україні та поліпшення правового захисту ЛГБТ, протидія дискримінації людей за ознаками СОГІ (сексуальна орієнтація та гендерна ідентичність);
- 2) поліпшення ставлення суспільства до гомосексуальності та людей гомосексуальної орієнтації, боротьба проти гомофобних та трансфобних настроїв у суспільній свідомості;
- 3) виховання самосвідомості ЛГБТ як рівноправних і повноцінних членів суспільства.

Соціально-політична ситуація та адвокація

Восени 2024 року питання ЛГБТК офіційно стали частиною євроінтеграційного порядку денного України — вони були згадані в звітах Європейської Комісії щодо України за 2023 і 2024 роки, а уряд України врахував їх у планах дій у межах процесу набуття членства в ЄС. Разом із двома іншими ЛГБТК-активістами, представник Центру «Наш світ» увійшов до складу робочої (переговорної) групи з підготовки позицій України щодо питань судової влади та фундаментальних прав у переговорах з Європейським Союзом про укладення Угоди про вступ України до ЄС. Ця група бере участь у розробці Дорожньої карти вступу України до ЄС, і урядовий проєкт цього документа вже містить розділ 3.11, присвячений питанням ЛГБТК, що включає три заходи: розробку та подання до Верховної Ради законопроєкту про внесення змін до кримінального та антидискримінаційного законодавства з чітким зазначенням сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності (СОГІ) як захищених ознак; запровадження реєстрації злочинів на ґрунті ненависті за цими ознаками; розробку та подання до Верховної Ради законопроєкту про цивільне партнерство. Ми також запропонували розробити й подати до парламенту зміни до Сімейного кодексу з метою усунення дискримінації одностатевих пар порівняно з різностатевими, що не перебувають у зареєстрованому шлюбі — така рекомендація також міститься у звітах Єврокомісії.

Центр «Наш світ» разом з іншими ЛГБТК та правозахисними організаціями бере участь у скоординованій адвокаційній кампанії на підтримку законопроєкту №5488, який передбачає вищезгадані зміни до кримінального та антидискримінаційного законодавства. Він має певну підтримку з боку уряду та керівництва парламенту і включений до порядку денного Верховної Ради. Серед усіх запланованих законодавчих рішень щодо захисту прав ЛГБТК його ухвалення наразі виглядає найбільш реалістичним.

У 2024 р. Верховна Рада поспішно ухвалила законопроєкт №11456 про внесення змін до Закону «Про безоплатну правову допомогу», не включивши жертв злочинів на ґрунті ненависті за ознаками СОГІ до переліку осіб, які мають право на безоплатну правову допомогу. Адвокаційна коаліція щодо законопроєкту №5488 вважає, що цю прогалину можна виправити під час розгляду цього проєкту Верховною Радою шляхом внесення відповідної поправки до його тексту. Це питання планується до розгляду Експертною групою при представникові Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, до складу якої входить також і наш представник.

Розгляд законопроєкту №9103 (про цивільне партнерство для одностатевих пар) у Верховній Раді заблокований гомофобною більшістю Комітету з питань правової політики. Ініціатори законопроєкту на чолі з народною депутаткою Інною Совсун розробили та подали до парламенту альтернативний законопроєкт №12252, який має розглядатися Комітетом з питань гуманітарної та інформаційної політики, очолюваним ліберальними політиками, що може забезпечити його винесення на розгляд

пленарного засідання парламенту. Центр «Наш світ» бере участь у адвокаційній групі з цього питання, хоча ми оцінюємо шанси на ухвалення цього документа як невисокі.

У травні 2025 г. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Дмитро Лубінець презентував у парламенті свою щорічну Доповідь про стан дотримання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні у 2024 році. Заслухавши презентацію і відповіді на запитання, народні депутати ухвалили постанову, в якій взяли до відома щорічну доповідь омбудсмена та рекомендували органам державної влади та місцевого самоврядування розглянути рекомендації, наведені у ній, і вжити заходів у межах своєї компетенції для їх реалізації.

Розділ 10.1.1 доповіді спеціально присвячений захисту права на рівність для ЛГБТК людей. У ньому український омбудсмен вже вкотре звертає увагу на потребу в ухваленні закону про цивільне реєстроване партнерство, доступне для одностатевих пар, що має захистити їхні права, усунути дискримінацію, виконати рішення Європейського суду з прав людини по справі «Маймулахін і Марків проти України» та відповідні рекомендації від європейських і міжнародних інституцій.

Так само, у доповіді згадується зростання гомо/трансфобної агресії, виявлене за результатами моніторингу Центра «Наш світ» у 2024 році порівняно з даними за попередній рік. Розділ 10.1.5 «Вчинення злочинів на ґрунті нетерпимості» вказує на те, що Верховна Рада досі не розглянула законопроект 5488 про поправки до Кримінального кодексу та антидискримінаційного законодавства, спрямований на подолання цієї проблеми, а також недолік нещодавно ухвалених поправок до закону «Про безоплатну правничу допомогу», в яких було проігноровано ознаки сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності.

Загалом ми оцінюємо поточну політичну ситуацію щодо просування ЛГБТК-тематики в Україні як досить перспективну, але таку, що не має активної підтримки з боку ключового органу державної влади — Офісу Президента. Ми вважаємо, що увага до цих проблем з боку міжнародних партнерів України може підштовхнути українську владу до активніших дій та допоможе подолати гомо/трансфобне лобі у Верховній Раді — як це було під час ратифікації Стамбульської конвенції.

Порушення прав ЛГБТК та дискримінація / Правова допомога

У 2024 р. наша моніторингова мережа задокументувала 75 випадків дій на ґрунті гомофобії/трансфобії, дискримінації та інших порушень прав людини за ознаками СОГІ в Україні.

Наші експерти та активісти моніторингової мережі надали 98 первинні правові консультації представникам ЛГБТК спільноти, що зіткнулися з порушенням прав. Центр «Наш світ» продовжував надавати вторинний супровід у трьох справах.

Центр «Наш світ», як й у минулі роки, був основним постачальником інформації про гомофобні і трансфобні злочини в Україні для щорічних звітів Бюро з демократичних ініціатив і прав людини (БДІПЛ) ОБСЄ. У листопаді 2024 р. БДІПЛ опублікував звіт про злочини ненависті у країнах-членах ОБСЄ за 2023 р., згідно якому, 21 із 27 випадків були задокументовані моніторинговою мережею нашої організації.

Медіа

ЛГБТК-тематика не посідає значного місця в українських ЗМІ, проте редактори та журналісти приділяють належну увагу важливим новинам, здебільшого дотримуючись професійних стандартів. На тлі новин з фронту, восени 2024 року українські медіа рідше зверталися до ЛГБТК-питань, ніж на початку року. Найпопулярнішими темами залишаються інформування про проблеми ЛГБТК-людей в Україні та законодавчі ініціативи щодо їх вирішення.

Маніпулятивні та відверто ворожі до ЛГБТК публікації були помічені лише в декількох ультраконсервативних релігійних медіа, зокрема на сайті vsirazom.ua руху «Всі разом!», очолюваного журналістом і п'ятидесятницьким проповідником Русланом Кухарчуком. На початку 2024 року, після скарги Центру «Наш світ», Нацрада з питань телебачення і радіомовлення винесла «Всі разом!»

попередження з приписом усунути порушення законодавства України, яке порушник намагається оскаржити в суді.

За 2024 рік на сторінках організації у Facebook та Instagram було розміщено 170 публікацій, на сайті організації – 15. Охоплення наших сторінок у соціальних мережах склало 374 998 акаунтів. Нашу інформацію, інтерв'ю з експертами Центру «Наш світ» було використано у щонайменше 145 статтях на українських та закордонних інтернет-ресурсах.

Публікації

На початку 2025 року Центр «Наш світ» оприлюднив щорічний звіт про ситуацію з правами ЛГБТК в Україні, де ми намагаємося відобразити, через що пройшла українська ЛГБТК-спільнота впродовж попереднього року, поточний стан справ із захистом прав і врахуванням інтересів ЛГБТК у нашій країні, а також реакцію органів влади, політиків і суспільства на ці питання. Це допомагає побачити динаміку ситуації, визначити тенденції та спрогнозувати подальший хід подій — бути не песимістами чи оптимістами, а реалістами.

Боротьба за майбутнє. Становище ЛГБТК в Україні у 2024 році:

<https://gay.org.ua/publications/Situation-of-LGBT-in-Ukraine-2024-UKR.pdf>

Фінансова звітність

Доходи неприбуткової організації / видатки (витрати) у 2024 р. склали 3 633 956 грн.

Джерела фінансування діяльності – гранти від Freedom House (США), The German Marshall Fund of The US, Посольство США в Україні, LSVD (Німеччина) та пожертвування.

Контакти та веб-ресурси

Правозахисний ЛГБТ Центр «Наш світ»

<http://gay.org.ua/>

<https://www.facebook.com/nashsvitcenter/>

<https://www.instagram.com/nashsvitcenter/>

nashsvit@gay.org.ua

(095) 273-03-09 (правова консультація для ЛГБТК)

Координатор організації: Андрій Маймулахін